

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054

Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd om socialnämndens handläggning av ärenden om adoption;

**HSLF-FS
2017:48**

Utkom från trycket
den 16 juni 2017

beslutade den 1 juni 2017.

Tillämpningsområde

I dessa allmänna råd ges rekommendationer till stöd för handläggning och dokumentation av ärenden som rör adoptioner vid tillämpningen av

- 3 kap. 3 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453),
- 6 kap. 6, 7 och 12–15 §§ socialtjänstlagen,
- 11 kap. 1 och 5 §§ socialtjänstlagen i samband med en socialnämnds yttrande till tingsrätten i enlighet med 4 kap. 10 § föräldrabalken, och
- 5 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Den obligatoriska föräldrautbildningen

När en person vill ansöka om medgivande att ta emot ett barn för adoption bör socialnämnden i regel rekommendera att han eller hon genomgår föräldrautbildning innan en ansökan görs.

Föräldrautbildarens kompetens

Kommunen bör förvissa sig om att den föräldrautbildning som anvisas leds av en utbildare som har

- beteendevetenskaplig grundutbildning, t.ex. socionom-, psykolog-, lärar- eller förskollärarytutbildning,
- ingående kunskaper på de olika områden som behandlas i det studie- och handledarmaterial för föräldrautbildning som Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har utarbetat i samråd med Socialstyrelsen (föräldrautbildningsmaterialet),
- kunskaper om hur en utredning om medgivande att ta emot barn för adoption enligt 6 kap. 12 § socialtjänstlagen (medgivandeutredning) går till,

- erfarenhet av att leda grupper och kan känna igen och hantera gruppprocesser, och
- pedagogiska kunskaper.

Dessutom bör kommunen förvissa sig om att utbildaren

- följer föräldrautbildningsmaterialet,
- kontinuerligt tar del av utvecklingen på de områden som föräldrautbildningsmaterialet omfattar,
- inte ingår i samma handledningsgrupp som den som gör medgivandeutredningen, och
- inte är delaktig i adoptionsförmedling.

Utredarens kompetens

En utredare som handlägger medgivandeutredningar bör ha ingående kunskaper om adoptionsfrågor och föräldrautbildningsmaterialet.

Medgivandeutredning

Utredningsplan

En medgivandeutredning bör inledas med att en utredningsplan upprättas i samråd med den som ansöker om medgivande att ta emot barn för adoption (sökanden).

Av planen bör utredningens preliminära tidsplan framgå.

Planen bör vid behov kompletteras och revideras.

Utredningsrapport

Medgivandeutredningen bör inför socialnämndens beslut sammanställas och dokumenteras i ett beslutsunderlag i form av en utredningsrapport. Den bör utformas i enlighet med formuläret ”Beslutsunderlag/utredningsrapport” (*bilaga 1*).

Utöver vad som följer av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS bör utredningsrapporten redovisa

- samtliga de omständigheter som är av betydelse för helhetsbedömningen av om sökanden kan anses vara lämpad att adoptera, och
- den information som kan vara av betydelse vid valet av föräldrar till ett visst barn, t.ex. sökandens fritidsintressen och livsåskådning.

Om sökanden har särskilda önskemål om barnet, t.ex. vad gäller åldern, bör även dessa framgå av utredningsrapporten.

Utredningsområden

Kunskaper och insikter

Utredaren bör ta reda på sökandens kunskaper och insikter om adoptivbarn, deras behov och vad en adoption kan innebära genom att tillsammans med sökanden gå igenom de olika teman som har tagits upp under föräldrautbildningen.

Om sökanden har adopterat barn från utlandet tidigare, bör utredaren ta reda på, om denne har tillräckliga kunskaper och insikter om adoptivbarn, deras behov och vad en adoption kan innebära innan utredaren gör en bedömning av, om personen i fråga behöver delta i föräldrautbildning eller inte.

Ålder

Om sökanden är över 42 år då ansökan görs, bör utredaren klargöra, om det finns särskilda omständigheter som kan vara av betydelse för helhetsbedömningen av, om sökanden är lämpad att adoptera. Sådana omständigheter kan bl.a. vara att

- sökanden har en relation till det barn som ansökan avser,
- enbart den ena parten vid en gemensam ansökan är något över 42 år, eller
- ansökan avser medgivande för adoption av ytterligare ett barn i familjen.

Fysiskt och psykiskt hälsotillstånd

Utredaren bör uppmana sökanden att så tidigt som möjligt under utredningen lämna in en hälsodeklaration och ett läkarintyg.

Om sökanden har eller har haft en sjukdom eller en funktionsnedsättning som kan påverka ett föräldraskap eller, om det annars finns tveksamhet om dennes fysiska hälsa, bör sökanden uppmanas att lämna in ett intyg från en läkare med specialistkompetens inom det aktuella medicinska området. Intyget bör skrivas på ett särskilt formulär (*bilaga 2*).

Om tveksamheten gäller den psykiska hälsan eller en psykisk funktionsnedsättning, bör sökanden uppmanas att lämna in ett utlåtande om det psykiska hälsotillståndet från en läkare med specialistkompetens i psykiatri eller från en legitimerad psykolog. Utlåtandet bör skrivas på ett särskilt formulär (*bilaga 3*).

Om utredaren utifrån utlåtanden och läkarintyg inte kan göra en bedömning av hur hälsotillståndet skulle kunna påverka sökandens lämplighet att adoptera, bör utredaren hämta in ett yttrande från Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor (Rättsliga rådet).

Personliga egenskaper

Vid utredningen av sökandens personliga egenskaper bör utredaren ta reda på, om sökanden har de förutsättningar som behövs för att kunna tillgodose ett adopterat barns särskilda behov samt, om det finns riskfaktorer som är av betydelse för en bedömning av sökandens förmåga att tillgodose dessa behov.

Stabilitet i parrelationer

Om ett par ansöker om medgivande att adoptera, bör utredaren ta reda på, om de har en stabil relation.

Socialt nätverk

Utredaren bör undersöka, om det i sökandens sociala nätverk finns personer som har möjlighet att vid behov ge stöd och hjälp efter en adoption. Utredaren bör också ha samtal med några av de personer som ingår i detta nätverk.

Sökande som redan har barn

Om sökanden redan har barn, bör utredaren hämta in uppgifter från barnhälsovård, förskola och skola.

Utredaren bör ta reda på, om barnet har en god relation till sina föräldrar och hur samspelet mellan barnet och föräldrarna fungerar. Detta kan bl.a. göras genom samtal med barnet, om det är lämpligt med hänsyn till dess ålder och mognad.

Samtal och hembesök

Minst ett av de utredande samtalen med sökanden bör hållas i dennes hem. Om ansökan om medgivande att ta emot ett barn för adoption görs av ett par, bör samtal hållas både med sökandena gemensamt och med var och en för sig.

Referenser

Uppgifter om sökandens personliga egenskaper bör bl.a. hämtas in genom referenser från personer som denne själv hänvisar till (referenspersoner).

Utredaren bör informera varje referensperson om att uppgifterna kommer att ingå i medgivandeutredningen.

Uppgifterna bör hämtas in skriftligen och följas upp i ett fördjupande samtal med varje referensperson.

Registeruppgifter

Uppgifter ur socialtjänstens register samt ur polisens misstanke- och belastningsregister bör hämtas in tidigt i utredningen.

Sökanden bör uppmanas att komma in med

- utdrag ur socialtjänstens register från tidigare bosättningskommuner, om sökanden har flyttat till en ny kommun under de senaste två åren,
- ett utdrag från Försäkringskassans register som visar eventuella sjukskrivningsperioder och eventuell sjukersättning eller aktivitetsersättning tio år tillbaka i tiden, samt
- ett utdrag som visar eventuella uppgifter om sökanden i Kronofogdemyndighetens register.

Utredaren bör endast beakta sådana registeruppgifter som är av betydelse för bedömningen av, om sökanden kan anses vara lämpad att adoptera.

Utredarens förslag till beslut

Utredarens förslag till beslut bör inte tas med i utredningsrapporten utan skrivas i ett separat dokument.

Beslut om medgivande

Beslutets innehåll

Ett beslut om att lämna medgivande att ta emot ett barn för adoption bör innehålla information om att

- medgivandet upphör att gälla, om inte barnet har tagits emot i hemmet inom två år från det att medgivandet lämnades,
- sökanden är skyldig att anmäla till socialnämnden, om dennes omständigheter ändras mer väsentligt under den tid medgivandet gäller,
- sökanden behöver hämta in socialnämndens samtycke till att adoptionsförfarandet får fortsätta då ett visst barn har föreslagits för adoption,
- den som vill adoptera ett barn från utlandet ska anlita en auktoriserad sammanslutning för adoptionsförmedling, och
- Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd ska pröva om förfarandet är godtagbart innan barnet lämnar sitt ursprungsland, i de fall en auktoriserad sammanslutning inte behöver anlitas enligt 4 § lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Socialnämnds bifall trots förslag om avslag

Om socialnämnden fattar beslut om att bevilja medgivande fastän utredaren har föreslagit att ansökan ska avslås, bör skälen till det bifallande beslutet nog utvecklas.

Protokollsutdrag och intyg

Om ett medgivande lämnas, bör sökanden få ett utdrag ur protokollet som visar detta samt en kopia av utredningsrapporten. Sökanden bör även få ett intyg om medgivandet som innehåller samma information som protokollet.

Väsentligt ändrade omständigheter

Om något inträffar som innebär en mer väsentlig förändring i sökandens förhållanden under den tid ett beslut om medgivande gäller, bör en kompletterande utredning göras. En sådan väsentlig förändring kan t.ex. vara arbetslöshet, sjukdom eller ändrade familjeförhållanden. Utredaren bör ta reda på, om det fortfarande finns förutsättningar för ett medgivande eller om medgivandet ska återkallas enligt 6 kap. 13 § socialtjänstlagen.

Samtycke till att adoptionsförfarandet får fortsätta

Sökanden bör kallas till ett personligt möte då ett visst barn har föreslagits för adoption och socialnämnden ska pröva om samtycke ska ges till att adoptionsförfarandet får fortsätta enligt 6 kap. 14 § socialtjänstlagen eller 3 § lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner.

Planering av uppföljning

I samband med mötet om samtycke till att adoptionsförfarandet får fortsätta bör utredaren informera sökanden om det stöd kommunen är skyldig att ge

- enligt 6 kap. 7 § socialtjänstlagen innan beslut har fattats om adoption, och
- enligt 5 kap. 1 § socialtjänstlagen efter att beslut om adoption har fattats.

Vid mötet kan det vara lämpligt att planera hur och när en uppföljande kontakt ska tas sedan barnet har tagits emot i sökandens hem.

Om barnet som föreslås för adoption inte har uppnått skolåldern, bör utredaren be om sökandens samtycke till att barnhälsovården informeras.

Uppföljning av adoptionsbeslut

Om beslut om adoption ska fattas av svensk domstol efter att barnet har tagits emot i Sverige, bör socialnämnden bevaka att sökanden ansöker om adoption.

Om Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd ska godkänna ett beslut som har fattats i ett annat land, bör socialnämnden bevaka att sökanden ansöker om godkännande.

Socialnämnden bör även följa upp utgången av den prövning som domstolen eller Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd gör.

**HSLF-FS
2017:48**

Yttrande till domstol

Utredningsplan

Om rätten i enlighet med 4 kap. 10 § föräldrabalken begär att socialnämnden ska yttra sig i ett ärende om en internationell eller nationell adoption, bör nämndens utredning inledas med att en utredningsplan upprättas.

Om socialnämnden under de senaste två åren har fattat beslut om att lämna medgivande till att ta emot ett barn för adoption enligt 6 kap. 12 § socialtjänstlagen, kan utredningen som låg till grund för beslutet om medgivande även ligga till grund för yttrandet. I dessa fall kan utredningsplanen begränsas till att ta upp vilka kompletteringar som behöver göras.

Planen bör vid behov kompletteras och revideras.

Upplysningar om barnet

Utredaren bör i förekommande fall hämta in uppgifter om barnet från barnhälsovård, förskola och skola.

När socialnämnden i enlighet med 4 kap. 10 § föräldrabalken söker klarlägga barnets inställning till adoptionen bör utredaren även ta reda på barnets relation och anknytning både till de biologiska föräldrarna och till sökanden.

Planering av uppföljning

I samband med yttrandet bör utredaren informera sökanden om det stöd kommunen är skyldig att ge

- enligt 6 kap. 7 § socialtjänstlagen innan beslut har fattats om adoption, och
- enligt 5 kap. 1 § socialtjänstlagen efter att beslut om adoption har fattats.

Om det inte har gjorts tidigare, kan det vara lämpligt att planera hur och när en uppföljande kontakt ska tas sedan barnet har tagits emot i sökandens hem.

Stöd till adopterade som söker information om sitt ursprung

Om en person begär att få ta del av uppgifter om sin adoption, bör socialnämnden erbjuda honom eller henne råd och stöd i samband med utlämnandet av uppgifterna. Även om de begärda uppgifterna omfattas av sekretess och därför inte kan lämnas ut, bör socialnämnden erbjuda råd och stöd.

**HSLF-FS
2017:48**

Den person det gäller bör också få information om vart han eller hon kan vända sig för att få veta mer om sitt ursprung, t.ex. till adoptionsorganisationen och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd.

Denna författning träder i kraft den 1 juli 2017.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

KRISTINA SVARTZ

Pernilla Krusberg

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

Kommunal nämnd (plats för stämpel)	
Handläggare	
Telefon (inkl. riktnr)	E-post
Datum	

BESLUTSUNDERLAG/UTREDNINGS- RAPPORT

för socialnämndens beslut vid ansökan om medgivande att ta emot ett utländskt barn för adoption enligt 6 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453)

Om socialnämnden lämnar medgivande, utgör utredningsrapporten även en beskrivning av sökanden till barnets företrädare i utlandet.

Sökande			
Efternamn och samtliga förnamn	Efternamn och samtliga förnamn		
Personnummer	Personnummer		
Medborgare i	Medborgare i		
Mobiltelefon	Mobiltelefon		
E-post	E-post		
Bostadsadress	Postnummer	Postort	Telefon (inkl. riktnr)

Familjeförhållanden	
Äktenskap/partnerskap ingicks (år)	Födelseår för samtliga barn (även vuxna barn och barn i tidigare förhållanden)

Ansökan inkom
Datum

Ansökan avser
☐ Generellt medgivande till att ta emot ett utländskt barn för adoption

☐ Medgivande till att ta emot ett specifikt utländskt barn för adoption	Hur har sökanden fått kännedom om barnet (t.ex. släkting)?	
Barnets namn	Kön	Födelsedatum/ålder
Medborgare i	Nuvarande vistelseadress	
Föräldrars och eventuell särskilt förordnad vårdnadshavares (eller motsvarande) namn		

Sammanställning av utredningsrapporten
Beskriv sökandens <ul style="list-style-type: none"> • bakgrund, utbildning, arbete/sysselsättning, livsåskådning, intressen, ekonomi, bostad, närmiljö m.m. • kunskaper, insikter och beredskap inför ett adoptivbarns behov • fysiska och psykiska hälsa, ålder, personliga egenskaper och förmåga till samspel, motiv till adoption m.m.
Beskriv parförhållandet (för sökande par) samt tidigare förhållanden (gäller även ensamstående)
Beskriv nätverket
Utredarens analys och bedömning

HSLF-FS 2017:48 Bilaga 1 (2017-09)

(Skriv på fortsättningsblad som numreras)

Sid. 1 (av ...)

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

SPECIALISTLÄKARINTYG

vid ansökan om medgivande att ta emot ett utländskt barn för adoption

Personuppgifter för den som intyget avser (sökanden)

Efternamn och samtliga förnamn	Personnummer
Identiteten styrkt genom ☐ legitimation ☐ personlig kännedom	

Hälsotillstånd

Ange om sökandens hälsotillstånd är gott tillfredsställande otillfredsställande

Sjukdom/-ar och/eller funktionsnedsättning/-ar

Ange om sökanden har eller har haft sjukdom eller funktionsnedsättning som nu eller i framtiden påverkar den dagliga livsföringen

Medicinering

Påverkan på den dagliga livsföringen

Beskriv hur ovannämnda sjukdom/-ar och/eller funktionsnedsättning/-ar ytrar sig och påverkar den dagliga livsföringen

Prognos

Beskriv prognosen för ovannämnda sjukdom/-ar och/eller funktionsnedsättning/-ar och ange om den är god, oförändrad, oviss eller ogynnsam i ett 10–20-årsperspektiv

Ort och datum	Den legitimerade läkarens namnteckning	
Befattning	Den legitimerade läkarens efternamn och förnamn	
Tjänsteställe	Telefon (inkl. riktnr)	E-post
Utdelningsadress	Postnummer	Postort

HSLF-FS 2017:48 Bilaga 2 (2017-05)

(Om utrymmet inte räcker till, skriv på fortsättningsblad som numreras)

Sid. 1 (av ...)

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

UTLÅTANDE från läkare med specialistkompetens i psykiatri/legitimerad psykolog

vid ansökan om medgivande att ta emot ett utländskt barn för adoption

Personuppgifter för den som utlåtandet avser (sökanden)

Efternamn och samtliga förnamn	Personnummer
Identiteten styrkt genom ☐ legitimation ☐ personlig kännedom	

Psykiskt hälsotillstånd

Ange om sökandens hälsotillstånd är gott tillfredsställande otillfredsställande

Psykisk ohälsa och andra psykiska svårigheter

Ange om sökanden visar tecken på, har eller har haft psykiska svårigheter, psykisk labilitet, psykisk sjukdom, psykisk störning, missbruk eller psykisk funktionsnedsättning

Medicinering

--

Det psykiska hälsotillståndets betydelse

Beskriv vilken betydelse ovannämnda sjukdomar eller svårigheter kan ha för psykisk ork och funktionsförmåga, psykisk stabilitet, stresstålighet m.m.

--

Prognos

Beskriv prognosen för ovannämnda sjukdomar eller svårigheter och ange om den är god, oförändrad, oviss eller ogynnsam i ett 10–20-årsperspektiv. Beskriv även risken för återfall i tidigare psykiska ohälsotillstånd

--

Ort och datum	Den legitimerade läkarens/psykologens namnteckning	
Befattning	Den legitimerade läkarens/psykologens efternamn och förnamn	
Tjänsteställe	Telefon (inkl. riktnr)	E-post
Utdelningsadress	Postnummer	Postort

(Om utrymmet inte räcker till, skriv på fortsättningsblad som numreras)

Sid. 1 (av ...)

HSLF-FS
2017:48

HSLF-FS kan laddas ner eller beställas via
webb: www.mfof.se/publikationer
e-post: publikationer@mfof.se

